

KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 23.12.2005
KOM(2005) 699 konč.

POROČILO KOMISIJE

**proračunskemu organu o jamstvih, ki jih krije splošni proračun
stanje na dan 30. junija 2005**

{SEC(2005)1769}

KAZALO

Prvi del: Dogodki v obdobju od poročila z dne 31. decembra 2004, stanje tveganj in aktiviranje proračunskih jamstev	3
1. Uvod: vrste poslov	3
2. Dogodki v obdobju od poročila z dne 31. decembra 2004	3
3. Stanje tveganj	4
3.1. Stanje kapitala na dan 30. junija 2005	4
3.2. Največje letno tveganje, ki ga nosi proračun Unije: posli, izplačani do dne 30. junija 2005 (glej preglednico A2 v prilogi).....	5
3.3. Največje teoretično letno tveganje, ki ga nosi proračun Unije: posli, izplačani in sklenjeni do dne 30. junija 2005 (glej preglednico A3 v prilogi)	5
4. Aktivacija proračunskih jamstev	5
4.1. Plačilo iz gotovinskih sredstev	5
4.2. Aktivacija Jamstvenega sklada	5
5. Analiza teoretične posojilne in jamstvene zmogljivosti Skupnosti za države nečlanice ⁶	
6. Stanje Jamstvenega sklada na dan 30. junija 2005	6
7. Sorazmerna trdnost	7
Drugi del: Ocena možnih tveganj: Ekonomsko in finančno stanje v državah nečlanicah, ki prejemajo najpomembnejša posojila	8
1. Uvod.....	8
2. Države kandidatke.....	8
3. Zahodni Balkan	8
4. Nove neodvisne države	9

Prvi del: Dogodki v obdobju od poročila z dne 31. decembra 2004, stanje tveganj in aktiviranje proračunskih jamstev¹

1. UVOD: VRSTE POSLOV

Tveganja, ki jih krije proračun Unije, izhajajo iz raznih posojilnih in jamstvenih poslov, ki jih je mogoče razdeliti v dve kategoriji: posojila, ki jih odobrijo Evropske skupnosti za doseganje makroekonomskih ciljev (plačilnobilanca posojila državam članicam in posojila za makrofinančno pomoč (MFP) državam nečlanicam), ter posojila za doseganje mikroekonomskih ciljev (posojila² Euratom in Evropske investicijske banke (EIB) v državah nečlanicah).

2. DOGODKI V OBDOBJU OD POROČILA Z DNE 31. DECEMBRA 2004

Kar zadeva makrofinančno pomoč tretjim državam, Svet ni sprejel novih sklepov. V korist Srbije in Črne gore je bilo na podlagi obstoječega sklepa izvedeno izplačilo 15 milijonov EUR.

Izplačila v obliki nepovratnih sredstev so znašala skupaj 22 milijonov EUR: Petnajst milijonov EUR Bosni in Hercegovini ter sedem milijonov EUR Tadžikistanu.

Kar zadeva Euratom je bilo na podlagi obstoječega sklepa v korist Bolgarije (Kozloduy) izvedeno izplačilo posojila v višini 25 milijonov EUR. Poleg tega sta bili dve posojilni tranši izplačani Romuniji (Cernavodă, 100 milijonov EUR in 90 milijonov EUR) na podlagi sklepa Komisije³.

Kar zadeva mandate EIB je Svet dne 22. decembra 2004⁴ sklenil EIB odobriti jamstvo Skupnosti za izgube iz naslova posojil za nekatere vrste projektov v Rusiji, Ukrajini, Moldaviji in Belorusiji; skupna zgornja meja znaša 500 milijonov EUR. Dne 23. maja 2005 je Komisija sklenila, da sta Rusija in Ukrajina upravičeni na podlagi tega sklepa⁵.

Dne 12. aprila 2005 je Komisija sprejela predlog Uredbe Sveta o spremembi Uredbe (ES, Euratom) št. 2728/94 o ustanovitvi Jamstvenega sklada za zunanje ukrepe⁶, da spremeni mehanizem za oblikovanje rezervacij Sklada. Glavni cilj tega predloga je izboljšati učinkovitost uporabe proračunskih sredstev. V skladu s predlogom naj bi bile rezervacije Sklada oblikovane za nazaj na podlagi opaženih zneskov neporavnanih zavarovanih posojil.

---

¹ Opomba: priloga vsebuje Delovni dokument osebja Komisije, v katerem so natančne preglednice in pojasnila k temu poročilu.

² Podrobnosti v zvezi z mandati EIB so navedene v Preglednici A1 v prilogi.

³ C(2004)891/2 z dne 30. marca 2004.

⁴ UL L 21, 25.1.2005, str. 11.

⁵ C(2005)1499.

⁶ COM(2005)130.

V skladu s Sporočilom Komisije o finančni perspektivi 2007-2013⁷ znesek finančnih sredstev Jamstvenega sklada teoretično v prihodnje ne bo omejen, saj bo financiranje Jamstvenega sklada potekalo preko proračunske postavke v rubriki 4 (Zunanji odnosi) in ne več preko namenske rezerve, kakor poteka danes.

3. STANJE TVEGANJ

Naslednja analiza tveganja je bila opravljena na podlagi uveljavljenih meril stanja kapitala, največjega letnega tveganja in največjega teoretičnega letnega tveganja, ki ga nosi proračun Skupnosti (metodologija je pojasnjena v Delovnem dokumentu osebja Komisije). Natančni zneski so navedeni v preglednicah A1, A2 in A3 v prilogi.

3.1. Stanje kapitala na dan 30. junija 2005

Skupno tveganje na dan 30. junija 2005 je doseglo 16.333 milijonov EUR, v primerjavi s 15.284 milijoni EUR na dan 31. decembra 2004.

V naslednji preglednici so navedeni posli, ki so vplivali na stanje kapitala od zadnjega poročila.

Preglednica 1: Stanje kapitala na dan 30. junija 2005*	milijonov EUR (zaokroženo)
Znesek na dan 31. decembra 2004	15.284
Vračila posojil	
Euratom	0
Makrofinančna pomoč	-38
EIB	-561
Izplačana posojila	
Euratom	215
Makrofinančna pomoč	15
EIB	1.565
Razlike v menjalnih tečajih med EUR in drugimi valutami	-147
Znesek na dan 30. junija 2005	16.333

* Vsa zajamčena posojila (države članice in države nečlanice), brez neplačanih zapadlih obresti in neplačil.

Stanje kapitala pri poslih v državah članicah je bilo na dan 30. junija 2005 3.214 milijonov EUR v primerjavi s 3.360 milijoni EUR na dan 31. decembra 2004.

⁷ COM (2004) 487 z dne 14.7.2004.

Stanje kapitala pri poslih v državah nečlanicah je bilo na dan 30. junija 2005 13.119 milijonov EUR v primerjavi z 11.924 milijoni EUR na dan 31. decembra 2004.

3.2. Največje letno tveganje, ki ga nosi proračun Unije: posli, izplačani do dne 30. junija 2005 (glej preglednico A2 v prilogi)

- Za drugo polovico leta 2005 znaša skupno največje letno tveganje 1.053 milijonov EUR.
- Tveganje, povezano z državami članicami, znaša 265 milijonov EUR.
- Tveganje, povezano z državami nečlanicami, znaša 789 milijonov EUR.

3.3. Največje teoretično letno tveganje, ki ga nosi proračun Unije: posli, izplačani in sklenjeni do dne 30. junija 2005 (glej preglednico A3 v prilogi)

- Za drugo polovico leta 2005 največje teoretično letno tveganje znaša 1.103 milijonov EUR, po ocenah pa bo, pod nekaterimi predpostavkami, doseglo 3.480 milijonov EUR do leta 2013.
- Največje teoretično tveganje pri državah članicah je enako kakor največje letno tveganje, navedeno v odstavku 3.2.
- Pri državah nečlanicah za drugo polovico leta 2005 znaša 839 milijonov EUR. Po ocenah bo tveganje doseglo 3.253 milijonov EUR do leta 2013.

4. AKTIVACIJA PRORAČUNSKIH JAMSTEV

4.1. Plačilo iz gotovinskih sredstev

Komisija črpa iz svojih gotovinskih sredstev⁸, da prepreči zamude in z njimi povezane stroške pri servisiranju svojih posojilnih poslov, če dolžnik zamuja s plačili Komisiji.

4.2. Aktivacija Jamstvenega sklada

Z Uredbo Sveta (ES, Euratom) št. 2728/94 z dne 31. oktobra 1994, kakor je bila spremenjena, je bil ustanovljen Jamstveni sklad za zunanje ukrepe. V primeru zapoznelih plačil prejemnika posojila, ki ga je odobrila Skupnost ali za katerega je Skupnost jamčila, mora Jamstveni sklad pokriti primanjkljaj v roku treh mesecev od datuma zapadlosti plačila⁹.

V prvi polovici leta 2005 Jamstveni sklad ni prejel nobenih zahtevkov, ker ni prišlo do nobenih primanjkljajev v zvezi s temi posojili.

---

⁸ Na podlagi člena 12 Uredbe Sveta (ES, Euratom) št. 1150/2000 z dne 22. maja 2000 o izvajanju Sklepa 94/728/ES, Euratom o sistemu virov lastnih sredstev Skupnosti, kakor je bila spremenjena.

⁹ Več podrobnosti je na voljo v oddelku 2.5. priloge.

5. ANALIZA TEORETIČNE POSOJILNE IN JAMSTVENE ZMOGLJIVOSTI SKUPNOSTI ZA DRŽAVE NEČLANICE

Mehanizem Jamstvenega sklada v praksi omejuje posojilno in jamstveno zmogljivost Skupnosti za države nečlanice, ker so vsa proračunska sredstva, ki so na voljo za oblikovanje rezervacij Sklada, omejena z zneskom, določenim za rezervacije za jamstva v sedanji Finančni perspektivi¹⁰.

Preglednica A4 prikazuje oceno posojilne zmogljivosti Skupnosti za države nečlanice v obdobju 2005-2006 v skladu z mehanizmom Jamstvenega sklada. Metoda izračuna in sklici na pravna besedila so podrobneje navedeni v prilogi.

Preglednica 2 prikazuje stanje posojilnih poslov in jamstev za najem posojil za države nečlanice, ki so na dan 30. junija 2005 znašali skupaj 13.245 milijonov EUR.

Preglednica 2: Stanje posojilnih in jamstvenih poslov za države nečlanice v milijonih EUR (zaokroženo)	
1. Stanje kapitala, ES (MFA), Euratom	1.576
2. Stanje kapitala, EIB	11.543
3. Neplačila	0
4. Zamudne obresti	1
5. Zapadle neplačane obresti*	125
Znesek na dan 30. junija 2005	13.245

* Neplačane zapadle obresti v smislu Uredbe o ustanovitvi Jamstvenega sklada.

Razmerje med sredstvi Sklada in stanjem kapitalskih obveznosti v smislu Uredbe o ustanovitvi Sklada je bilo 9,8 %, kar je več od ciljnih 9 %, določenih v Uredbi št. 1149/1999 o spremembi Uredbe št. 2728/94 o ustanovitvi Sklada. V pravilih je navedeno, da se ob koncu leta presežek izplača nazaj na posebno postavko v bilanci prihodkov splošnega proračuna Evropske unije.

6. STANJE JAMSTVENEGA SKLADA NA DAN 30. JUNIJA 2005

Na dan 30. junija 2005 je bil znesek Jamstvenega sklada 1.298,35 milijona EUR. V prvi polovici leta 2005 so bila zabeležena naslednja gibanja:

¹⁰ Letni znesek, sprejet v Finančni perspektivi 2000-2006, znaša 200 milijonov EUR pri cenah iz leta 1999; v letu 2005 ta znesek znaša 223 milijonov EUR.

- Dne 10. januarja 2005 je bil v proračun povrnjen znesek 338.831.402,07 EUR, kar predstavlja 9 % tekočih posojil, odobrenih novim državam članicam na dan 1. maja 2004 (3.764.793.356,32 EUR) v skladu z Uredbo št. 2273/2004¹¹.
- Neto prihodek v znesku 25,1 milijona EUR iz naložb sredstev Sklada na dan 30. junija 2005.

Skupna zaostala plačila na dan 30. junija 2005, t.j. zamudne obresti Republike Argentine, znašajo 1.718.493,12 USD (protivrednost 1.261.649,75 EUR).

7. SORAZMERNOST

Ocenjeno je, da razmerje med zneskom v Skladu dne 30. junija 2005 (1298,35 milijona EUR) in največjim teoretičnim letnim tveganjem za posojila državam nečlanicam v letu 2005 (839 milijonov EUR) znaša 77 % (glej preglednico A3 v Prilogi)¹².

---

¹¹ UL L 396 z dne 31.12.2004.

¹² Opomba: ocena največjega teoretičnega letnega tveganja za leto 2005, navedena v preglednici A3, se nanaša samo na drugo polovico leta 2005. Zaradi primerljivosti je bil ta znesek za zgoraj navedeno primerjavo normiran na 12-mesečno obdobje.

Drugi del: Ocena možnih tveganj: Ekonomsko in finančno stanje v državah nečlanicah, ki prejemajo najpomembnejša posojila

1. UVOD

Zneski iz prvega dela podajajo informacije o količinskih vidikih tveganja, ki ga nosi splošni proračun. Te podatke pa bi morala spremljati ocena kakovosti tveganja, ki je odvisna od vrste posla in plačilne sposobnosti posojilojemalca. Preglednice za ocenjevanje tveganja po državah so navedene posebej v Delovnem dokumentu osebja Komisije¹³. Spodaj je naveden kratek povzetek te analize. V točki 3.1 v prilogi je analiza stanja v drugih državah nečlanicah.

2. DRŽAVE KANDIDATKE

Napoved Komisije za **Bolgarijo** predvideva rast 6,0 % v letu 2005, predvsem na podlagi močnega domačega povpraševanja zaradi ekspanzivne fiskalne in plačne politike. Primanjkljaj tekočega računa je leta 2004 dosegel 7,4 % BDP in bo leta 2005 po pričakovanjih zrasel na 8,5 % zaradi vztrajne visoke rasti uvoza. Neposredne tuje naložbe so leta 2004 znašale 8,4 % BDP, medtem ko je zunanji dolg države rahlo narasel na 63,0 % BDP ob koncu leta 2004.

V obdobju 2005-2006 gospodarska gibanja v **Romuniji** obetajo stabilno gospodarsko rast 5-6 % (5,3 % v letu 2004) in nadaljnje povečanje primanjkljaja tekočega računa, ki je leta 2004 dosegel 7,5 % BDP, med drugim tudi zaradi velikih prilivov neposrednih tujih naložb v višini 7,1 % BDP in rahlega povečanja razmerja med zunanjim dolgom in BDP, ki je doseglo 37 % BDP.

Leta 2004 se je realni BDP **Turčije** povečal na 8,9 %. V prvem četrtletju leta 2005 se je rast upočasnila na 4,8 %. Napoved Komisije za leto 2005 predvideva 5-odstotno rast, ki jo ženeta predvsem naložbe in zasebna potrošnja. Primanjkljaj tekočega računa je leta 2004 znašal 5,2 % BDP in bo leta 2005 predvidoma rahlo narasel na skoraj 6 %, in sicer na podlagi cen energije in povečanega uvoznega povpraševanja. Prilivi neposrednih tujih naložb so dosegli 0,5 % BDP in so prispevali k zmanjšanju zunanjega dolga na 46 % BDP ob koncu leta 2004.

3. ZAHODNI BALKAN

Realni GDP **Bosne in Hercegovine** bo predvidoma zrasel za približno 5 %, podobno kot v letu 2004. Primanjkljaj tekočega računa je leta 2004 ostal na ravni 23 % BDP in se bo leta 2005 po pričakovanjih rahlo zmanjšal zaradi obsežnega izvoza in manjše rasti uvoza. Prilivi neposrednih tujih naložb so leta 2004 znašali 7 % BDP. Zunanji dolg države se je še naprej zmanjševal in ob koncu leta 2004 padel na 30 % BDP, vendar bo skupni javni dolg v bližnji prihodnosti verjetno znatno narasel zaradi obsežne poravnave terjatev.

---

¹³ SEC(2005)1769

V **Nekdanji jugoslovanski republiki Makedoniji** je gospodarska rast v prvi polovici leta znašala 3,7 %, kar je povsem v skladu z napovedjo MDS (3,7 %) za leto 2005. Rast se je povečala v drugem četrtletju leta, predvsem zaradi povečane proizvodnje v industriji in storitvenih sektorjih. Primanjkljaj tekočega računa je leta 2004 dosegel 7,7 % BDP in se bo leta 2005 zaradi povečanega uvoza predvidoma dodatno zmanjšal. Prilivi neposrednih tujih naložb so leta 2004 znašali 2,8 % BDP. Zunanji dolg države je padel na 38 % BDP ob koncu leta 2004.

Realni BDP **Srbije in Črne gore** je leta 2004 zrasel na 7,2 %, leta 2005 pa bo rast te države po napovedih MDS dosegla 4,6 %, predvsem zaradi intenzivnega domačega povpraševanja in izboljšane trgovinske bilance. Primanjkljaj tekočega računa je leta 2004 znašal 13 % BDP, leta 2005 pa bo zaradi povečanega izvoza predvidoma padel na 9,5 %. Prilivi neposrednih tujih naložb so leta 2004 znašali 4,3 % BDP. Zunanji dolg države je ob koncu leta 2004 padel na 62 % BDP.

4. NOVE NEODVISNE DRŽAVE

Realni BDP **Armenije** je leta 2004 in na začetku leta 2005 ostal na ravni približno 10 %, pri čemer pa vlada v letu 2005 povečuje socialne in investicijske izdatke v skladu s svojo strategijo za zmanjševanje revščine. Proračunski primanjkljaj bo po napovedih ostal pod ravno 3 % BDP. Primanjkljaj tekočega računa se je leta 2004 zmanjšal na 4,7 % BDP, bruto mednarodne rezerve centralne banke Armenije pa pokrivajo skoraj štiri mesece uvoza. Leta 2005 zunanji javni dolg znaša približno 29 % BDP (znižanje s približno 33 % v letu 2004).

V **Gruziji** gospodarsko rast še naprej žene izgradnja naftovodov in plinovodov, ki pa je hkrati tudi razlog za znatno povečanje primanjkljaja tekočega računa (zaradi visokega uvoznega povpraševanja v okviru gradnje) – 11,8 % BDP v letu 2005 v primerjavi z 8,1 % v letu 2004 – za leto 2005 pa je vlada v proračun vključila velika povečanja izdatkov (socialni programi, obramba, infrastruktura), ki bodo privedla do primanjkljaja, ocenjenega na 4,8 % BDP. Bruto mednarodne rezerve so se leta 2004 povečale in pokrivajo približno dva meseca uvoza. Zunanji javni dolg Gruzije v razmerju do BDP je ob koncu leta 2004 znašal okrog 36 % (leta 2003 je znašal 46 %).

Leta 2004 je rast BDP v **Belorusiji** znašala 11 %, leta 2005 pa se bo po pričakovanjih približala ravni 9 % (kar pomeni, da je realna rast BDP od leta 1996 kumulativno preseгла 80 %). Državni račun je spet dosegel presežek in je do prve polovice leta 2005 znašal 2,7 % BDP v primerjavi z 1,8 % leta 2004. Zunanji dolg – predvsem kratkoročni – je ostal skromen, saj je njegovo razmerje do BDP ostalo pod 20 %. Kljub tej izboljšavi je belorusko gospodarstvo še naprej ranljivo na številnih področjih; eno od teh so na primer zelo majhne devizne rezerve, ki pokrivajo manj kot en mesec izvoza.

Gospodarska rast BDP **Moldavije**, ki je leta 2004 preseгла 7 %, bo leta 2005 predvidoma upadla na 6 %. Inflacija je še vedno dvomestna. Proračun bo verjetno dosegel presežek leta 2005 zaradi višjih davkov na uvoz. Zaradi povečane vrednosti menjalnih tečajev in rasti BDP bo zunanji dolg po pričakovanjih znašal samo eno tretjino BDP ob koncu leta 2005.

Po rekordnem dosežku 12 % v letu 2004 realna rast BDP v **Ukrajini** predvidoma ne bo preseгла 5,5-6 % v letu 2005. Vladni cilji, povezani s pobiranjem prejemkov v prvi polovici leta 2005, so bili doseženi, tako da se zdi ciljni primanjkljaj 2,5 % BDP realno dosegljiv. Plačilna bilanca je v ugodnem položaju, saj bo tekoči račun predvidoma dosegel velik

presežek tudi leta 2005 (7 % BDP, po 10,5 % leta 2004). Posledica *de facto* fiksne vezave državne valute na ameriški dolar je hitra akumulacija deviznih rezerv, ki pokrivajo 3½ mesece izvoza. Razmerje zunanjega javnega dolga in BDP se bo leta 2005 predvidoma še naprej zniževalo in uplahnilo na približno 16 % (s približno 19 % leta 2004).

Leta 2005 je bila gospodarska rast **Tadžikistana** še naprej zelo visoka, kljub zavirajočim učinkom vse slabšega zunanjega okolja. Pričakovana realna rast skozi celotno leto znaša 7 % BDP, v primerjavi z 10,6 % leta 2004. Za leto 2005 se predvideva, da bo fiskalni primanjkljaj omejen na 0,5 % BDP. Po zaslugi uspešnih dvostranskih dolžniških pogodb z Rusijo – največjim upnikom Tadžikistana – in Pakistanom je zunanji dolg padel s 66,3 % BDP v letu 2003 na 41,1 % v letu 2004, leta 2005 pa bo po napovedih padel na 38,4 %. Potem ko je primanjkljaj tekočega računa leta 2004 zrasel na 4 % BDP, se je v prvi polovici leta 2005 dodatno povečal zaradi velikega povečanja trgovinskega primanjkljaja.